

CHRONOLOGIE

INTRODUCTIE OP DE MODERNE TIJD (1900-1950)

Het maken van een eenvoudige tijdbalk kan leerlingen vaak helpen bij het begrijpen van de geschiedenis, maar wordt door veel leerlingen niet enthousiast ontvangen. Natuurlijk moeten leerlingen de belangrijkste jaartallen kennen, maar dat is vaak niet het doel. Leerlingen moeten bijvoorbeeld veranderingen zien, continuïteiten herkennen, door historische analogieën het heden kunnen verklaren of in ieder geval oorzaken en gevolgen zien. In de werkvorm 'Chronologie' gaan leerlingen met al deze zaken aan het werk en komt de eenvoudige tijdbalk tot leven.

De 'Chronologie' laat leerlingen:

- leren argumenteren en redeneren
- leren de dimensie tijd ervaren
- het nut van feitelijke kennis ervaren
- historisch denken

Onderwerp	Introductie op de moderne tijd (1900-1950)
Activiteit	Leerlingen doorlopen verschillende rondes waarin ze uiteenlopende activiteiten moeten verrichten
Tijdsduur	De werkvorm duurt 50 minuten, inclusief nabespreken
Beginsituatie	Niveau: bovenbouw havo/vwo In de les is er kort aandacht geweest voor de verschillende kenmerkende aspecten in dit tijdvak
Instrueren	Wat: verschillende rondes doorlopen om een eerste inkijk te krijgen in de moderne tijd (1900-1950) Hoe: in tweetallen doorloop je verschillende rondes waarin je ontwikkelingen, afbeeldingen en bronnen op de juiste plek moet leggen Waarom: op deze manier krijg je een idee waar het nieuwe tijdvak precies over gaat
Uitvoeren	Leerlingen doen de activiteiten in tweetallen. De leerlingen krijgen een opdrachtenblad en een uitwerkblad (print deze op A3-formaat).
Nabespreken	Wat: wat heb je geleerd? Welke ontwikkelingen zie je? Hoe: hoe hebben jullie het gedaan? Wat deden jullie waardoor het goed ging? Waarom: zo krijg je een beter beeld van de nieuwe historische periode Advies is om iedere ronde 10 minuten te laten duren en deze dan vervolgens gezamenlijk na te bespreken (dit om te voorkomen dat leerlingen gedurende het proces niet te herstellen fouten maken).

Literatuurverwijzingen:

- Havekes, H. (red.), *Geschiedenis doordacht: Actief Historisch Denken 2* (Boxmeer, 2005).
- Fisher, P. (red.), *Thinking Through History* (Londen, 2000).
- Vries, J. de (red.), *Actief Historisch Denken: Opdrachten voor activerend geschiedenisonderwijs* (Boxmeer, 2004).

Deze werkvorm is volledig tot stand gekomen om geschiedenisdocenten te inspireren activerende didactiek toe te passen in hun lessen. Mocht u van mening zijn dat in deze specifieke werkvorm content gebruikt is waarover u copyright beschikt, kunt u zich wenden tot de beheerder van de website.

CHRONOLOGIE

INTRODUCTIE OP DE MODERNE TIJD (1900-1950)

We vervolgen de moderne tijd in de twintigste eeuw, wellicht de bloedigste eeuw uit de geschiedenis van de mensheid. De Eerste Wereldoorlog, Russische Revolutie en de Tweede Wereldoorlog, zijn slechts voorbeelden uit de periode 1900 tot 1950. Doorloop de verschillende rondes die hieronder beschreven staan.

Ronde 1

Bij de periode 1900 tot 1950 horen acht verschillende kenmerkende aspecten. Deze vind je achter in het hoofdstuk. Schrijf deze kenmerkende aspecten over onder de tijdbalk.

Ronde 2

Geef de kenmerkende aspecten nu een kleur: **rood** voor politiek, **groen** voor cultureel en **geel** voor economisch.

Ronde 3

Onderstaande gebeurtenissen vonden allemaal plaats in de periode 1900 tot 1950. Plaats het nummer van de gebeurtenis op de juiste plek in de tijdbalk.

1. Op 24 oktober van dit jaar crashte de Amerikaanse beurs, de dag is de geschiedenis ingegaan als Zwarte Donderdag.
2. Zonder overleg schond Adolf Hitler de ene na de andere bepaling van het Verdrag van Versailles. Zo besloot hij in dit jaar Oostenrijk bij Duitsland te voegen (de Anschluss).
3. Adolf Hitler komt aan de macht in Duitsland na een succesvolle verkiezingsstrijd, de NSDAP is de grootste partij geworden.
4. Met de atoombommen op Hiroshima en Nagasaki komt er definitief een einde aan de Tweede Wereldoorlog.
5. Frankrijk, Engeland en Rusland sluiten gezamenlijk een overeenkomst: de triple entente. Vanaf nu gaan zij een bondgenootschap aan.
6. De nieuwe communistische regering weigert nog langer deel te nemen aan de Eerste Wereldoorlog. In dit jaar wordt de Vrede van Brest-Litovsk gesloten.
7. De Russische Revolutie breekt uit: de tijdelijke regering wordt door de communisten (bolsjewieken) afgezet en Lenin neemt de macht over.
8. In Nederland hopen de aanhangers van Adolf Hitler ook succes te boeken met de Nationaal Socialistische Beweging (NSB). Dit succes viel echter heel erg tegen.
9. De Frans-Duitse Oorlog komt ten einde met het uitroepen van de Duitse eenheid in de spiegelzaal in het paleis van Versailles.
10. Tijdens deze nacht organiseerden de nazi's een pogrom. In heel Duitsland werden synagogen in brand gestoken en winkels en huizen van joden geplunderd en verwoest. Deze nacht is bekend komen te staan als Kristallnacht.
11. Het westfront wordt opengebroken met D-Day. Amerikaanse en Engelse soldaten proberen vanuit Frankrijk het westen te bevrijden.

12. Lenin komt te overlijden en Stalin neemt, na een opvolgingsstrijd, de macht over. Onder hem komt er in de Sovjet-Unie een totalitair bestuur tot stand.
13. De Oostenrijk-Hongaarse kroonprins Franz Ferdinand wordt gedood. Servië ontvangt een ultimatum van Oostenrijk-Hongarije, maar weigerde hier op in te gaan.
14. Joden waren üntermenschen en moesten uit de Duitse samenleving worden geweerd. In Wannsee wordt het jodenvraagstuk 'opgelost': op grote schaal moeten joden worden vergast.
15. Om een herhaling van de Eerste Wereldoorlog te voorkomen, besloot Hitler een niet-aanvalsverdrag te sluiten met de Sovjet-Unie (het Molotov-Von Ribbentrop-pact).
16. De Verenigde Staten raakt bij de oorlog betrokken met de Japanse aanval op Pearl Harbor. Zo werd de oorlog een echte wereldoorlog.

Ronde 4

Bij deze nieuwe periode horen ook enkele belangrijke personen. Hieronder staan enkele beschrijvingen. Plaats het nummer van de beschrijving bij de juiste persoon.

17. Deze man was de bedenker van een Duits aanvalsplan tijdens de Eerste Wereldoorlog. Duitsland zou op zeer korte termijn via België Frankrijk verslaan, waarna ze zich zou kunnen concentreren op het oosten.
18. Als Nederlandse tegenhanger van de NSDAP hoopte de Nationaal Socialistische Beweging (NSB) hetzelfde succes te behalen. Onder zijn leiding lukte dat echter niet.
19. In Italië heerste grote ontevredenheid na afloop van de Eerste Wereldoorlog. Deze man probeerde hier slim op in te spelen met het fascisme.
20. Deze tsaar had weinig oog voor de grote verschillen en armoede in zijn land. Het gevolg was dat hij in februari 1917 door een woedende menigte van zijn positie werd verdreven.
21. Onder zijn leiding slaagden de communisten erin de macht over te nemen. Na een korte burgeroorlog komt hij aan de macht in de Sovjet-Unie.
22. Hij wordt verkozen tot president van de Verenigde Staten. Zijn belangrijkste doel was een oplossing te vinden voor de grote economische depressie. Hij kwam daarvoor met de New Deal.
23. Deze Nederlandse communist zou op 27 februari 1933 het Duitse Rijksdaggebouw hebben aangestoken.
24. Als minister van propaganda speelde hij een essentiële rol in het regime van Adolf Hitler: zijn taak was het populairder maken van de nazi-ideologie en het isoleren van de joodse bevolking.
25. De economische crisis had Duitsland hard geraakt. Door hoge werkloosheid en groeiende ontevredenheid kwam zijn partij de NSDAP aan de macht. Vanaf dat moment werd hij alsmaar succesvoller.
26. Onder zijn leiderschap werd dit land een totalitaire dictatuur, gekenmerkt door gelijkheid, een vijfjarenplan en de Grote Terreur.
27. Na de Tweede Wereldoorlog keerde zij uit Engeland terug. Tot haar grote teleurstelling bleef de Nederlandse samenleving verzuild, een doorbraak, zoals zij hoopte, vond niet plaats.

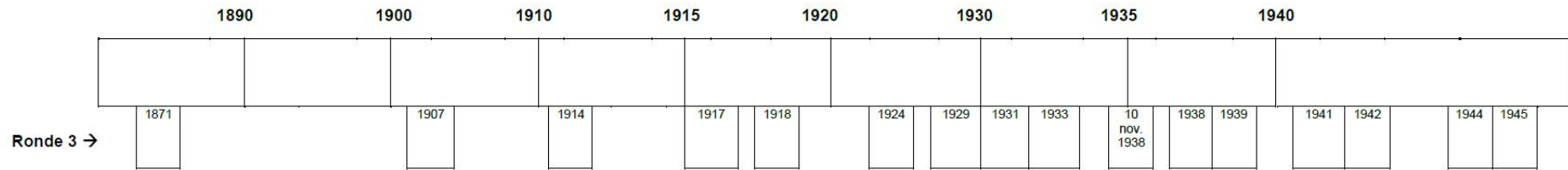
Ronde 5

In de laatste ronde ga je de kenmerkende aspecten, gebeurtenissen, personen en begrippen aan elkaar koppelen. De gebeurtenissen (ronde 3) en personen (ronde 4) heb je al een plaats gegeven in de tijdbalk. De begrippen echter nog niet. Bestudeer deze begrippen en plaats ze bij het juiste kenmerkend aspect:

Loopgravenoorlog – oktoberrevolutie – bolsjewieken – holocaust – verzuiling – nationaalsocialisme – volkenbond – D-Day – neutraliteit – depressie – Verdrag van Versailles – Conferentie van München – ideologie – bezetting – fascisme – massaorganisatie – endlösung – militarisme – getto – front – eenpartijstaat – appeasement

CHRONOLOGIE

INTRODUCTIE OP DE MODERNE TIJD (1900-1950)

Von Schlieffen
1833-1913

Vladimir Lenin
1870-1924

Adolf Hitler
1889-1945

Franklin D. Roosevelt
1882-1945

Joseph Goebbels
1897-1945

Jozef Stalin
1878-1953

← Ronde 4

Tsaar Nicolaas II
1868-1918

Benito Mussolini
1883-1945

Marinus van der Lubbe
1909-1933

Anton Mussert
1894-1946

Koningin Wilhelmina
1880-1962

kenmerkende aspecten uit de periode 1900 tot 1950 (ronde 1 en 2)	
a.	
b.	
c.	
d.	
e.	
f.	
g.	
h.	